

«Актуальні проблеми міжнародного права»
Екзаменаційні питання
5 курс
Міжнародно-правовий факультет

1. Поняття і значення міжнародно-правових звичаїв у регулюванні сучасних міжнародних відносин. Відмежування міжнародно-правових звичаїв від міжнародних узвичаєнь.
2. Співвідношення і взаємодія міжнародно-правових звичаїв і міжнародних договорів.
3. Основні елементи міжнародно-правового звичаю, що визначені у практиці Міжнародного суду ООН та інших міжнародних судових органів.
4. Класифікація міжнародно-правових звичаїв.
5. Практика як об'єктивний елемент міжнародно-правового звичаю.
6. *Opinio juris* як суб'єктивний (психологічний) елемент міжнародно-правового звичаю.
7. Роль правових та неправових джерел у встановленні *opinion juris* держав щодо міжнародно-правового звичаю, що формується.
8. Фактор часу у формуванні міжнародно-правових звичаїв. Теорія моментальних звичаїв міжнародного права. «Космічні звичаї» і «доктрина Буша».
9. Встановлення наявності міжнародно-правових звичаїв. Діяльність Комісії міжнародного права ООН з теми «Формування і докази існування звичаєвого міжнародного права».
10. Основні положення «Тексту проектів висновків про виявлення звичаєвого міжнародного права» щодо оцінки та встановлення наявності практики та *opinion juris* держав, що були прийняті Комісією міжнародного права ООН у 2018 р.
11. Роль мовчазної згоди у формуванні міжнародно-правових звичаїв.
12. Локальні (партикулярні) міжнародно-правові звичаї.
13. Міжнародно-правові звичаї у внутрішньому праві України. Конституційні підстави використання міжнародно-правових звичаїв у внутрішньому праві України.
14. Характерні риси сучасної системи міжнародного правосуддя. Етапи формування системи міжнародного правосуддя.
15. Поняття «практика міжнародних судів». Акти, що виносять міжнародні суди і трибунали при здійсненні міжнародного правосуддя.
16. Окремі види міжнародної судової практики. Рішення міжнародних судів по суті справ, що розглядаються.
17. *Ratio decidendi* і *obiter dictum*: особливості встановлення та відмежування понять.
18. Консультативні висновки міжнародних судів: поняття та підстави винесення.
19. Особливі та окремі думки суддів міжнародних судів і трибуналів. Вплив особливих та окремих думок суддів на авторитетність рішень по суті, що виносяться відповідними міжнародними судами і трибуналами.
20. Прецедентне значення практики міжнародних судів при встановленні міжнародно-правових зобов'язань. Доктрина *stare decisis*.
21. Застосування практики міжнародних судів і трибуналів в Україні.
22. Поняття міжнародного «м'якого» права. Історія та соціальні умови формування концепції міжнародного «м'якого» права.
23. Види актів держав, міжнародних міжурядових та неурядових організацій, що містять норми міжнародного «м'якого» права. Їх відмежування від актів «твердого» права.
24. Вплив актів міжнародного «м'якого» права на визначення змісту, тлумачення та застосування норм, що містяться у загальноновизначених джерелах міжнародного права – міжнародному «твердому» праві.
25. Місце актів міжнародного «м'якого» права у регулюванні міжнародних правовідносин окремих галузей міжнародного права.
26. Проблеми притягнення до міжнародно-правової відповідальності за порушення норм міжнародного «м'якого» права.
27. Неправі фактори ефективності норм міжнародного права.

28. Мета міжнародно-правового регулювання як головний критерій визначення ефективності або неефективності поведінки суб'єктів міжнародного права.

29. Правові фактори ефективності норм міжнародного права. Умови ефективності міжнародної правотворчості.

30. Стадії правотворчого процесу, що закладають умови правомірної поведінки суб'єктів міжнародного права.

31. Умови ефективної реалізації норм міжнародного права. Зміст принципу законності у міжнародному праві.

32. Гарантії додержання норм міжнародного права: міжнародні контрольні механізми, міжнародно-правові засоби вирішення міжнародних спорів.

33. Вплив внутрішньодержавних процедур імплементації міжнародно-правових зобов'язань держав на їх ефективне виконання.

34. Наслідки неефективної реалізації норм міжнародного права.

35. Поняття і предмет регулювання міжнародних відносин щодо дипломатичного захисту державами своїх фізичних осіб, що перебувають за кордоном, і юридичних осіб, що мають інтереси за кордоном.

36. Теоретичне обґрунтування дипломатичного захисту.

37. Міжнародно-правові джерела дипломатичного захисту.

38. Кодифікація міжнародно-правового регулювання дипломатичного захисту у межах Організації Об'єднаних Націй. Проекти статей Комісії міжнародного права ООН про дипломатичний захист.

39. Органи, що здійснюють дипломатичний захист.

40. Повноваження внутрішньодержавних органів зовнішніх зносин щодо дипломатичного захисту.

41. Повноваження зарубіжних органів зовнішніх зносин щодо дипломатичного захисту.

42. Порядок і умови здійснення дипломатичного захисту щодо фізичних і юридичних осіб.

43. Дипломатичний захист і використання внутрішніх засобів правового захисту фізичних і юридичних осіб за кордоном.

44. Співвідношення дипломатичного захисту і військового захисту громадян держави, що знаходяться за кордоном.

45. Міжнародно-правові підстави використання сили державами для захисту своїх громадян за кордоном.

46. Теоретичні основи расової дискримінації у роботах Аристотеля, Жозефа Артюра де Гобіно, Чарльза Дарвіна.

47. Доктрини расової дискримінації теоретиків Третього рейху та їх заборона у сучасному міжнародному праві.

48. Формування правової політики расової дискримінації в епоху Великих географічних відкриттів. Політика колоніалізму і расова дискримінація.

49. Формування міжнародно-правового регулювання боротьби з расовою дискримінацією у XIX – першій половині XX ст.

50. Заборона расової дискримінації і расизму у сучасному міжнародному праві: основні джерела.

51. Міжнародно-правові поняття «расової дискримінації» і «расизму».

52. Заборона апартеїду і расової сегрегації у міжнародному праві.

53. Міжнародно-правові зобов'язання держав щодо ліквідації расової дискримінації.

54. Міжнародно-правова відповідальність держав за провадження політики расизму і расової дискримінації.

55. Міжнародно-правове регулювання боротьби із сучасними формами расової дискримінації, що мають культурну домінанту: антисемітизм, антиісламізм, українофобія, арабофобія та ін.

56. Питання мови у здійсненні політики дискримінації. Міжнародно-правове регулювання боротьби з дискримінацією за ознакою мови.

57. Діяльність Організації Об'єднаних Націй щодо подолання расизму, расової дискримінації, ксенофобії та неонацизму.

58. Діяльність Ради Європи щодо подолання расизму, расової дискримінації та ксенофобії.

59. Діяльність Європейського Союзу щодо подолання расизму, расової дискримінації та ксенофобії.

60. Сучасна правова політика України у боротьбі з расизмом, расовою дискримінацією, ксенофобією та неонацизмом.